

Učitelj kot mentor v procesu oblikovanja učenčeve glasbene identitete

Teachers as Mentors in Students' Development of Musical Identities

Izvleček

Avtorica prikaže svoj pogled na vzgojo mladih glasbenikov preko spoznavanja njihovega notranjega sveta, misli in občutkov.

Ključne besede: samospoznavanje, doživljanje glasbe, vzgoja.

Abstract

The author expresses her opinion on how to guide aspiring musicians into understanding their inner selves, their ideas and feelings.

Keywords: self-knowledge, experience of music, education.

Poučevanje inštrumenta v glasbeni šoli je svojevrsten izziv. Poleg upoštevanja smernic splošnega učnega načrta za posamezni inštrument smo mentorji postavljeni pred izziv oblikovanja učenčeve glasbene identitete. Upoštevač učenčevo individualnost in unikatnost se podamo v raziskovanje njegovega notranjega sveta.

V glasbeni šoli učenci pridobivajo vrline, ki so pomembne pri sami vaji inštrumenta, kot tudi vrline,

ki jim bodo pomagale na poti uspešnejšega življenja. Učitelji imamo veliko odgovornost, da z mentorstvom učencem pokažemo pot, po kateri lahko gredo v obdobju lastnega osebnostnega in profesionalnega razvoja.

Z redno vajo učenci pridobivajo občutek vztrajnosti in odgovornosti, prav tako se urijo v postavljanju manjših ciljev, ki postopoma vodijo do večjega cilja. S spoznavanjem glasbene literature, skladateljev in glasbenikov si širijo obzorja in razvijajo odnos do umetno-

Mag. Ana Mlakar

Glasbena šola Sevnica,
Cesta na Grad 22, 8290 Sevnica
Glasbena šola Marjana Kozine
Novo mesto, Jenkova ulica 1,
8000 Novo mesto

mlakar.ana@gmail.com

sti. Pri urah komorne igre, nauka o glasbi, solfeggia in orkestrske igre razvijajo občutek za spoštljiv medsebojni odnos z vrstniki in profesorji, ob tem pa se učijo tudi odnosa do samega sebe.

Učitelji lahko s pomočjo pristnega zanimanja za učenčev notranji svet pripomoremo k sooblikovanju njegove lastne glasbene identitete.

S tehnikami zavedanja sebe, svojih misli, telesa, čustev in okolice lahko pripomoremo k uravnavanju učenčevih negativnih doživljanj.

Za ljudi, ki ne zaupajo vase, je značilno, da ne spoštujejo samih sebe in da do drugih pogosto gojijo strahospoštovanje, za določanje svoje vrednosti pa potrebujejo zunanjo pohvalo in dvomijo o lastni sposobnosti.

Pri individualnem pouku lahko z učenci raziskujemo, kdo so, kako lahko pridobijo samozavest, in razglabljam o tem, na podlagi česa se cenimo. Pomembno vprašanje je tudi, kdo nam določa vrednost in zakaj je lastno mnenje o sebi pomembnejše kot mnenje okolice. Najvažneje pa je, da jim privzgojimo prijazen in sočuten pogled na samega sebe.

Proces vzgoje dobrih glasbenikov

Učence že od samega začetka šolanja spodbujajmo, da z nami podelijo svoje notranje občutke in misli, najsi bodo to občutki in misli ob prihajajočem nastopu, občutki ob neki skladbi ali občutki ob vsakdanjih dogodkih.

Otroci se učijo prepoznave lastnih občutkov in čustev na podlagi ubesedovanja odzivov s strani staršev, učiteljev in drugih njim pomembnih oseb.

S tem, ko odrasli opazimo spremembo v otrokovem vedenju in jo ubesedimo (na primer: »Vidim, da se treseš. Te je strah? Si v skrbeh zaradi prihajajoče kontrolne naloge?«), učimo otroka pozornosti na dogajanje znotraj telesa in prepoznave različnih telesnih stanj.

Ob tem v letih šolanja širimo besedni zaklad učenčev in jim preko svojega ubesedovanja čustev pomagamo, da zaznajo in ubesedijo svoje občutke.

Primer iz prakse

Ko učence prvih razredov glasbene šole povprašam o značilnostih neke skladbice, pogosto odgovorijo s pridevnikoma hitra ali počasna.

Dobro bi bilo, da bi značilnosti hitre skladbe kasneje širili na besede, kot so živahna, tekoča, poskočna, polna življenja, vznemirljiva, vzhičena, zmagoslavna ...

Pri počasnejših skladbah, nasprotno, dodajamo na primer pridevnike zaskrbljena, otožna, spевна, žalostna, bridka, polna razočaranja in obžalovanja, polna olajšanja ...

Pri striktnih metrumih pridejo v poštev pridevniki vojaški, zmagoslaven, slavnosten, veder ...

S pristnim zanimanjem za učenčev notranji svet raziskujemo, kaj občuti ob neki skladbi in s katerimi dogodki iz lastnega življenja lahko poveže določen občutek. Vprašanje se torej glasi: »Kdaj, ob katerem dogodku sem občutil isto čustvo, ki ga prepoznam v skladbi?« Ko je učenec zmožen povezati svoja čustva in igrano glasbo, začuti melodijo in jo ponotranji. Na tak način pridemo do prepričljive izvedbe skladbe, ki je polna čustev in jo lahko začutijo tudi poslušalci. Ali kot je dejal Goran Bojčevski v enem izmed svojih intervjujev: »Glasba je velik dar in je treba biti zelo spoštljiv do nje. Kar pa zadeva junake; junaki so tisti, katerih solo sproži največ čustev pri poslušalcu.«

Vaje za usmerjanje pozornosti na telo, misli in čustva

- Opazimo, da učenec globoko diha, se prekomerno znoji, ima napeto telo, ni sposoben dobre zbranosti ali deluje neosredotočen. Ubeseidimo opažanje, nato pa ga iskreno povprašamo po občutju. Spodbudimo ga, da nam pove, kaj se mu je dogajalo čez dan, in nam zaupa svoje težave. Na koncu mu ponudimo rešitev v obliki kratke prizemljitvene vaje.
- **Prizemljitvena vaja:** Učenca posedemo na stol, dlani mu počivajo na stegnih, obrnjene navzgor. Osredotočimo ga na vdih in izdih. Vdihuje 4 se-

kunde skozi nos, nato zadrži dih za 7 sekund in izpihuje 8 sekund skozi usta. Vajo ponovi 10-krat. Nato prosimo učenca, da se osredotoči na zvoke, ki ga obdajajo. Na koncu vaje ga prosimo, naj podeli svoje občutke z nami in pojasni razliko med stanjem v telesu pred vajo in po njej.

- **Vaja skeniranja telesa:** Učenca prosimo, da se namesti v udoben položaj in se osredotoči na dih. Začnemo s pregledom telesa. Posvetimo se vsakemu delu posebej, pozornost usmerimo na določen del telesa in ga sprostimo. Čutimo, kako se vanj naselijo toplota, teža in sproščenost. Začnemo pri glavi, nato pa preko ramen, rok, dlani, prstnega koša in trebušne votline preidemo do medenice, stegen, meč, stopal in prstov na nogah.
- **Vaja zavedanja telesa:** Učenca povabimo, da izvede poskus, pri katerem bo spoznal, kako vsaka še tako majhna napetost v telesu povzroči zakrčenost drugih telesnih delov. Učenca prosimo, naj stoji z obema nogama trdno na tleh. Stopala so

v širini ramen, roke naj ima sproščene ob telesu. Prosimo ga, da naredi tri počasne vdihe in izdihe, da se osredotoči na telo. Nato ga prosimo, naj zakrči kazalca na obeh rokah in opazuje, kaj se dogaja s telesom ob sami napetosti. Pogosto dobim odgovore, da se zakrčenost širi tudi v predel podlahtnice, komolca, trebušne votline in prsnega koša. Nato s pogovorom spodbudim razmišljanje o pomembnosti pravilne drže in sproščenosti pri igranju.

Sklep

»V naravi ni najti nič lepšega in popolnejšega od glasbe. Ona usmerja človeka v globino njegove duše.« (Marij Kogoj)

Z vzgojo čuječih in ozaveščenih posameznikov lahko glasbenemu šolstvu prispevamo dodatno, še kako pomembno perspektivo, ki bo vodila nadobudne mlade poustvarjalce na pot lepšega in polnejšega življenja.

Viri in literatura

Čater, T. (2016). Goran Bojčevski: Junaki so tisti, katerih solo sproži največ čustev pri poslušalcu. <https://www.rtvsl.si/kultura/glasba/goran-bojcevski-junaki-so-tisti-katerih-solo-sprozi-najvec-custev-pri-poslusalcu/397087>

IZ ZALOŽBE ZAVODA RS ZA ŠOLSTVO

Bojan Glavina

Klavirske kratkice – 200 skladbic za 2. in 3. razred klavirja

ISMN 979-0-709015-12-2, 160 str., 29,50 €

Notno zbirko *Klavirske kratkice – 200 skladbic za 2. in 3. razred klavirja* skladatelja Bojana Glavine sestavljajo kratke skladbice za učenje in poučevanje klavirja v nižjih razredih glasbene šole. V svoji majhnosti povedo veliko: otroka spodbujajo k igranju na klavir, ga usmerjajo v usvajanje tehnike in mu igraje predstavijo glasbenoteoretične zakonitosti.

Ob notni zbirki se je skladatelju porodila ideja o katalogu kratkih komentarjev v obliki priročnika za učitelje. Priročnik vsebuje koristne didaktične, umetniške, tehnične in druge napotke za poučevanje posameznih skladbic; objavljen je na povezavi www.zrss.si/pdf/kratkice_prirocnik.pdf. Vabljeni k naročilu notne zbirke.